

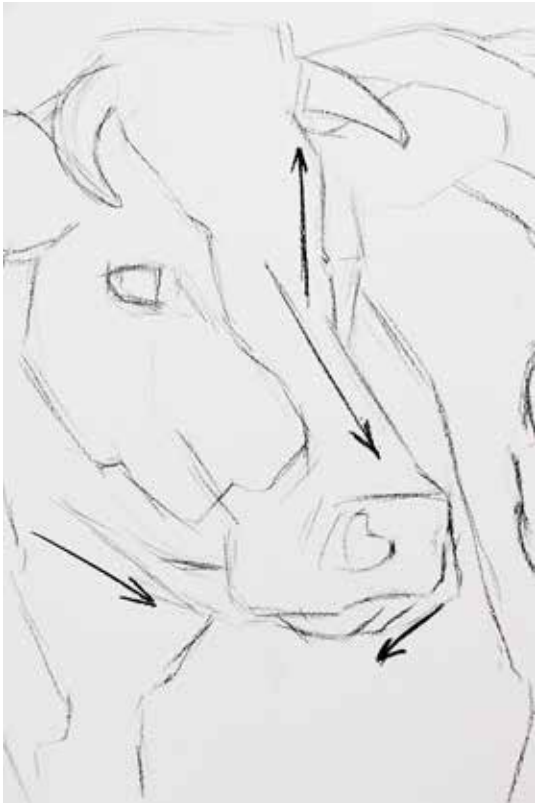
Zwart en wit... in kleur

Deze zomer sprak ik een kunstenaar in Frankrijk. Ze vertelde mij dat het echt verboden is om zwart en wit te gebruiken in de pastelkunst. Ik vraag mij dan verbaasd af waarom de meeste doosjes pastelkrijt dan wel witte en zwarte krijtjes hebben. Ja, het gebruiken van zwart pastelkrijt is een uitdaging; het kan gemakkelijk andere kleuren grijs maken. Maar dat stralende wit, het is toch een verrijking om licht te brengen in een tekening? In dit artikel laat ik zien dat een indruk van wit en zwart ook kan ontstaan door kleur te gebruiken.

TEKST EN BEELD: LOES BOTMAN

Instructief

1

Gewoon wit

Op gewoon wit tekenpapier teken ik met houtskool een opzet van de kop van een koe. Deze koe ontmoette ik bij boerderij Noorderhoeve te Schoorl. Wanneer je op gewoon tekenpapier wilt tekenen met pastelkrijt, zoek dan wel naar een papier dat niet al te glad is. En als het kan, neem dan papier dat zwaarder is dan 150 gr/m². Dat werkt gemakkelijker, fijner. Kijk altijd naar de richting van de lijnen. De richting van de neus is net iets anders dan de richting van de kaak. Dat helpt om alles in proportie te krijgen.

2

Wit weg

En nu bedek ik bijna al het wit van het papier met kleur. Niet willekeurig, wel met voorbedachte rade. Daar waar straks de vacht 'wit' zal moeten gaan lijken komen de gele en blauwe kleuren. Daar waar de vacht de indruk van zwart zal krijgen, komen warme aardetinten. En die veeg ik voorzichtig uit met een schone doek, zonder dat de kleuren te veel door elkaar gaan. Nadat ik het heb uitgeveegd, haal ik de oorspronkelijke schets weer op met houtskool door nogmaals de contouren te tekenen.

Tip

Gewoon tekenpapier heeft weinig 'grit'. Het is dan ook niet in staat om vele lagen pastelkrijt 'vast te houden'. Het papier raakt snel verzadigd. Daarom is het raadzaam om af en toe, niet te veel, kort licht te fixeren. Papier met een grit is Canson Mi-Teintes Touch, Pastelmat van Clairefontaine, Pastel Card van Sennelier.

Tip

De eerste lagen kunnen gemakkelijk met de brede kant van de krijtjes opgezet worden. Het is dan nog niet nodig om heel nauwkeurig te werken. Door met de brede kant van de krijtjes te werken ontstaat er een levendig schilderachtig geheel. Daarna komen langzamerhand steeds meer de lijntjes van de krijtjes.

3

Aarzelende kleuren

Voorzichtig voeg ik wat kleur toe. Blauwen, en roze daar waar de vacht wit is in de foto, en lichtpaars waar de vacht van de koe zwart is in de foto.

4

Donker

Dan komt het donker. Natuurlijk staat het je vrij om zwart te gebruiken. Maar het kan dus ook met andere kleuren: de indruk wekken dat de vacht zwart is, zonder zwart te gebruiken.

In dit geval gebruik ik een heel donkerblauw krijtje van Sennelier. Veel pastelmerken hebben moeite om het diepste donkerblauw zacht te laten zijn. Daarmee bedoel ik de consistentie. Sennelier is het aardig gelukt en toch zul je merken dat dit donkere blauw zelfs harder is dan bijvoorbeeld een zandkleur van Sennelier. Dat heeft met het pigment en het bindmiddel te maken waarmee het blauwe krijt is gemaakt. Probeer te arceren in de richting van de vacht, zo ontstaat er al vanzelf een natuurlijke ronding van het koeienlijf.

5

Licht

En na de duisternis is er licht! Als laatste komt dan eindelijk het wit. Ja, ik heb gewoon wit gebruikt. Dat kan natuurlijk ook altijd een andere lichte kleur zijn. Net waar je voorkeur naar uitgaat. Ik breng het wit niet als een plak pannenkoek aan. Nee, ik houd het luchtig en laat zo veel mogelijk nog de onderliggende kleuren doorschemeren. Alleen daar waar het meeste licht is, wordt het wit het stevigst aangebracht. Het wit breng ik met de vlakke kant van het krijt aan en ook met de punt van het krijt, als een streepjesmotief voor bijvoorbeeld de haren.

MATERIALEN

- Gewoon tekenpapier van Canson 224 gr/m2 65 x 50 cm
- Diverse soorten pastelkrijt
- Fixatief

Loes Botman, **Koeienkop**, 2020, pastel op papier met pastelkrijt, 65 x 50 cm.

6

Zwarte ogen

Nog de laatste details, zoals de ogen. De meeste mensen beginnen met de ogen. Laat je niet weerhouden. Het is een rariteit van mij dat ik de ogen als laatste doe. De punten van de horens nog even goed aangeven. Dat zijn immers harde punten dus die mogen dan ook echt stevig aangezet worden. En je ziet het goed, ik heb zwart voor de ogen gebruikt! Het 'zwart' van de neusgaten is getekend met houtskool, evenals het vlekkenpatroon op de neus. Verder heb ik nergens zwart gebruikt. En over de kleur van de achtergrond aarzelde ik heel lang. Het begon met een donker rood-paars, toen een lichte warme grijs, daarna een knalzeegroen en uiteindelijk een mosterdkleur. Zo zie je maar, het kan altijd over. Wees dus niet bang en grijp een koe bij de horens!